

DECIZIE

14 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței,
JudecătoriValeriu Doagă,
Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic,
Nina Vascan, Svetlana Filincova

examinând recursurile declarate de către Ministerul Justiției, Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi,

în cadrul cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Anisimova Vera și Morozov Pavel către Ministerul Justiției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016 prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral încasat în beneficiul Verei Anisimova și lui Pavel Morozov de la 10 000 lei la suma de 3 000 lei pentru fiecare,

c o n s t a t ă :

La 12 septembrie 2016, Anisimova Vera și Morozov Pavel au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii au indicat că, la 11 decembrie 2005, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae s-au adresat la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău către Rusanovschi Ion, Anisimova Vera, Pavel Morozov, Primăria com. Stăuceni și OCT Chișinău privind recunoașterea nulității tranzacțiilor și a titlului de autentificare a dreptului deținătorilor de teren și stabilirea modului de folosire a terenului aferent casei de locuit.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 iunie 2008, acțiunea lui Rusanovschi Ion, Rusanovschi Nicolae s-a admis parțial, s-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare a terenului aferent casei de locuit încheiat la 03 iulie 2004, între Primăria com. Stăuceni și Ion Rusanoschi; titlul de autentificare a deținătorului de teren pe numele lui Ion Svinarciuc; contractul de donație din 14 decembrie 2004; titlul de autentificare a deținătorului de teren

eliberat pe numele lui Morozov Pavel; părțile contractului de vânzare-cumpărare din 13 iulie 2004 s-au adus la poziția inițială; s-a încasat de la Primăria com. Stăuceni, mun. Chișinău în beneficiul lui Ion Svinarciuc suma de 5302 lei, achitată conform contractului anulat; s-a anulat înscrierile în Registrul bunurilor imobile.

Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 iunie 2008, Anisimova Vera și Pavel Morozov au depus cerere de apel, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2011 apelurile au fost respinse și menținută fără modificări hotărârea judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău.

Asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2011, au depus recurs, iar prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 aprilie 2012 recursurile au fost respinse și menținută hotărârea din 19 iunie 2008.

Au invocat reclamanții că, tergiversarea examinării cauzei date de către instanțele judecătorești din momentul depunerii cererii în instanța de fond a constituit 6 ani și 4 luni.

De asemenea, concomitent cu examinarea în prima instanță a cauzei sus-indicate, au depus, la 12 iunie 2007, acțiune în instanță către Primăria com. Stăuceni, mun. Chișinău, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae, privind anularea actelor administrative și încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 06 iulie 2015, acțiunea înaintată de către Anisimova Vera și Morozov Pavel către Primăria com. Stăuceni, mun. Chișinău, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae, privind anularea actelor administrative și încasarea prejudiciului moral a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2016, apelul a fost respins și a fost menținută fără modificări hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 06 iulie 2015. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 11 mai 2016, recursul fiind considerat inadmisibil.

Tergiversarea examinării cauzei date de către instanțele judecătorești din momentul depunerii cererii în instanța de fond a constituit 8 ani și 11 luni.

Reclamanții au susținut că, din motivul tergiversării examinării cauzelor date în instanțele judecătorești, dâșii au suportat un prejudiciu moral și material, au fost delapidată de dreptul de proprietate asupra terenului aferent casei de locuit, deși anterior, până la examinarea în fond a litigiilor date mai multe autorități de domeniu au confirmat construcțiile anexelor a casei de locuit construite nelegitim contrar legislației în vigoare. Primăria Stăuceni, mun. Chișinău prin răspunsul nr.02/1-24/285 din 13 iulie 2005 a refuzat legalizarea anexei nr.4 a casei de locuit, însă contrar acestui răspuns prin dispoziția sa nr.02/1-7/211 din 16 noiembrie 2005 a recepționat-o contrar legislației în vigoare. Existența acestor documente la examinarea litigiului în cauza, nu ar permite instanțelor de judecată să le delapideze de dreptul la proprietate și cauzării prejudiciului moral.

Reclamanții au solicitat, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, pornite la cererea lui Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae către Ion Svinarciuc, Anisimova Vera, Morozov Pavel, Primăria com. Stăuceni și OCT Chișinău, privind declararea nulității tranzacțiilor și a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren și stabilirea modului de folosire a

terenului aferent casei de locuit; constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil cauzei civile de contencios administrativ, pornită la cererea Verei Anisimova și Morozov Pavel depusă la 12 iunie 2007 către Primăria com. Stăuceni, mun. Chișinău, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae, privind anularea actelor administrative și încasarea prejudiciului moral; încasarea în beneficiul lui Verei Anisimova și Morozov Pavel de la bugetul le stat a prejudiciului moral suportat în urma încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil în mărime a câte 50 000 lei pentru fiecare reclamant.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016, procesul în partea pretențiilor Verei Anisimova și a lui Morozov Pavel către Ministerul Justiției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile intentate la cererea lui Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae către Rusanovschi Ion, Anisimova Vera, Pavel Morozov, Primăria com. Stăuceni și OCT Chișinău, privind recunoașterea nulității tranzacțiilor și a titlului de autentificare a dreptului deținătorilor de teren și stabilirea modului de folosire a terenului aferent casei de locuit, a fost încetat.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016, acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea dreptului Verei Anisimova și a lui Morozov Pavel la judecarea în termen rezonabil a pricinii civile la cererea de chemare în judecată a Verei Anisimova și Morozov Pavel împotriva Primăriei Stăuceni, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral, încasându-se din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Verei Anisimova și a lui Morozov Pavel despăgubirea pentru prejudiciul moral în suma de 10 000 lei pentru fiecare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016 prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral încasat în beneficiul Verei Anisimova și lui Pavel Morozov de la 10 000 lei la suma de 3 000 lei pentru fiecare.

La data de 15 septembrie 2017, Ministerul Justiției a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâre de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la examinarea cauzei a interpretat în mod eronat legea.

Sub acest aspect, recurentul Ministerul Justiției a menționat că, perioada de examinare din speța principală pentru care se pretinde constatarea încălcării termenului nu poate fi imputată exclusiv instanțelor de judecată.

Potrivit raportului Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016, termenul judecării cauzei s-a datorat neprezentării la ședințele de judecată a părților la proces fără înștiințarea instanței, examinarea în absența acestora fiind considerată de instanță și de părțile prezente, imposibilă. La fel, părțile nu au înaintat careva cereri de accelerare a examinării cauzei.

La data de 30 octombrie 2017, Morozov Pavel prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov și Anisimova Vera au depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, solicitând casarea acesteia cu

menținerea hotărârii instanței de fond.

În susținerea recursului declarat, au invocat prevederile art. 432 alin. (1) - (5) al Codului de procedură civilă, precum și practica Curții Europene pentru Drepturile Omului.

La data de 30 octombrie 2017 (prin intermediul oficiului poștal), Anisimova Vera prin intermediul avocatului Snejana Pahomi a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, a reiterat motivele de fapt ale cauzei și a invocat că instanța de apel la pronunțarea deciziei a interpretat eronat prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, concluziile instanței de apel fiind în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Astfel, a menționat că, pe parcursul la 8 ani și 11 luni, în timp ce se examina acțiunea Verei Anisimova și a lui Morozov Pavel, recurenteii din cauza situațiilor stresante create prin tergiversarea neîntemeiată a examinării cauzei, i s-au stabilit mai multe diagnoze medicale, tratamente, iar ulterior și boli cronice.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 31 ianuarie 2018, recursurile declarate de către Ministerul Justiției, Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi a fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Instanța de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunțată la 04 iulie 2017, comunicată părților nu mai devreme de 07 septembrie 2017 (vol. II, f.d. 116), iar cererile de recurs a fost declarate la 15 septembrie 2017 și respectiv la 30 octombrie 2017, fapt ce atestă că toți recurenții s-au conformat normelor procedurale legale și au declarat în termen recursurile.

În conformitate cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În corespundere cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. f) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Ministerul Justiției neîntemeiat, pasibil respingerii, iar recursurile declarate de Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi, întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea deciziei recurate și menținerea hotărârii instanței de fond, din considerentele ce urmează.

Verificând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul constată că instanța de apel, la examinarea cauzei, a încălcat normele de drept material, și anume, a interpretat în mod eronat legea.

Din materialele dosarului rezultă cu certitudine că, acțiunea civilă a Verei Anisimova și a lui Pavel Morozov către Primăria com. Stăuceni, Rusanovschi Ion

și Rusanovschi Nicolae, cu privire la contestarea actelor administrative și recuperarea prejudiciului moral a fost examinată pe parcursul la 8 ani și 10 luni.

Fiindu-i atribuită cauza civilă privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare, instanța de fond cu o motivare amplu argumentată, justificat a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii. A fost constatată încălcarea dreptului Verei Anisimova și lui Pavel Morozov la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cu titlu de prejudiciu moral suportat de reclamantii stabilindu-se suma de 10 000 lei pentru fiecare.

Așadar, potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) al Legii nr. 87, cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În corespundere cu prevederile art. 2 alin. (6) al aceleiași legi, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

După cum rezultă implicit din raportul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016, cauza Verei Anisimova și lui Pavel Morozov nu a fost examinată într-un termen rezonabil, or examinarea unei acțiuni de contencios administrativ pe parcursul la 8 ani și 10 luni nicidecum nu poate fi considerată ca fiind rezonabilă din punct de vedere a termenului.

Astfel, pe parcursul examinării cauzei civile principale, ședințele de judecată s-au amânat de aproximativ 15 ori din cauza neprezentării părților, de 4 ori din cauza judecătorului ce a examinat cauza, de 7 ori din cauza neprezentării în ședință a tuturor părților în proces.

La fel, este cert faptul că, ședințele de judecată se amânau atât pe termen admisibil (de la 3 săptămâni - 1 lună între ședințe) și pe termen excesiv de îndelungat (de la 2 luni - 6 luni între ședințe).

Totodată, Colegiul lărgit remarcă faptul că, la 12 noiembrie 2008, instanța de fond l-a introdus în proces în calitate de intervenient principal pe Pavel Morozov, însă la data de 06 februarie 2009 ultimul a adresat pârâtului pe cauza civilă inițială o cerere prealabilă, ulterior fiind suspendat de către instanță procesul în cauză pe un termen de aproximativ 10 luni, pentru soluționarea cererii prelabile privind revocarea unor acte administrative.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție atestă ca fiind iraționale acțiunile instanței de judecată în cauza principală, or legislația procesuală civilă prevede expres temeiurile suspendării procesului, în care nu se regăsește necesitatea soluționării cererii

prealabile.

Sub acest aspect, Colegiul lărgit menționează că, în cazul înaintării unei cereri de intervenție principală, care se întocmește conform rigorilor procesuale aplicabile unei cereri de chemare în judecată, la care nu a fost anexată sau nu există dovada respectării procedurii prealabile stabilită de Legea contenciosului administrativ, instanța de judecată urma după caz să nu dea curs cererii pentru prezentarea dovezii respective sau să restituie cererea în temeiul art. 170 al Codului de procedură civilă.

Eventual, în cazul restituirii cererii lui Pavel Morozov și depunerii repetate al acesteia, în scopul eficienței justiției, cauzele urmau a fi conexate pentru examinarea lor concomitentă, fără a fi prejudiciat principiul termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Mai mult ca atât, la 27 aprilie 2011, instanța la fel a dispus suspendarea examinării cauzei pe un termen de aproximativ 18 luni în legătură cu necesitatea soluționării cererii prealabile a lui Pavel Morozov, iar peste 2 luni după reluarea examinării judecătorul eliberându-se din funcție.

În jurisprudența sa, CtEDO a statuat că, modalitatea în care Statul instituie mecanisme pentru a se conforma condiției de rezonabilitate a termenului examinării cauzei – fie prin majorarea numărului judecătorilor, fie prin instituirea termenelor sau instrucțiunilor stricte, fie prin alte metode – rămâne să decidă Statul. Dacă Statul admite continuarea procedurilor peste „termenul rezonabil” prescris de art. 6 din Convenție, fără a efectua anumite acțiuni pentru urgentarea lor, Statul va fi responsabil pentru tergiversare produsă (cauza Price and Lowe vs. Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, hotărâre din 29 iulie 2003).

Totuși, în cea din urmă situație dacă procedurile de bază puteau fi soluționate de facto și de jure fără a aștepta soluția în proceduri paralele, atunci art. 6 § 1 din Convenție este aplicabil (cauza Ruiz-Mateos vs. Spania).

Colegiul lărgit constată că, din cauza suspendărilor iraționale pe un termen de aproximativ de 2 ani și 4 luni, în situația când existau alte metode legale de a proceda, numărul excesiv de amânări admise, instanța în termen de aproximativ 6 ani, până la eliberarea judecătorului din funcție, nu a putut examina cauza civilă principală, ceea ce cu siguranță constituie în sine o încălcare.

De asemenea din punct de vedere a practicii Curții Europene, nici prelungirea procedurii datorită încercărilor reclamantului de a rezolva amiabil litigiul cu adversarul său (cauza Pizzetti vs. Italia, hotărârea din 26 februarie 1993) nu sunt suficiente pentru a imputa reclamantului întreaga responsabilitate a duratei procedurii.

În asemenea circumstanțe, chiar dacă demersurile de amânare, suspendare sub diferite motive au parvenit din partea participanților la proces, anume instanța de judecată este cea care decide asupra admisibilității acestora, conducându-se sub aspectul pertinentei chestiunilor soluționate, de prevederile legislației.

În continuare, cauza civilă principală fiind redistribuită unui al judecător, și-a reluat examinarea care a durat încă 2 ani și 6 luni. În cadrul examinării cauzei de instanța de fond s-au admis amânări a ședințelor pe termen excesiv, de 2 și 5 luni din cauza absenței părților, de 2 și 4 luni din cauza concediului medical a judecătorului și respectiv de 4 luni pentru a acorda participanților la proces

posibilitate de a face cunoștință cu înscrisurile prezentate.

La acest capitol, se reține de Colegiul lărgit că, instanța de fond este cea care instituie unele termene în cadrul examinării cauzei, astfel, ținând cont de faptul că acumularea probelor pe parcursul la tot procesul nu trebuia fi tolerată de instanță, urmând a fi stabilite termene de decădere pentru prezentarea tuturor înscrisurilor în acest sens, excluzându-se demersuri de amânare a ședințelor cu acest motiv, excluzându-se de la sine necesitatea amânărilor pentru a studia materialele cauzei ce se examina la acel moment pe parcursul la aproximativ 7 ani.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a reitera că, în primul rând de competența instanțelor naționale de a decide dacă urmează ori nu să fie amânată judecarea cauzei, și instanțele pot face acest lucru, indiferent de poziția oricărei părți participante la proceduri (cauza SRL Deservire vs. Moldova, hotărâre din 06 octombrie 2009).

Concluzionând cele expuse, la caz se atestă cu certitudine încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei civile intentată de Vera Anisimova și Pavel Morozov către Primăria com. Stăuceni, Rusanovschi Ion și Rusanovschi Nicolae, cu privire la contestarea actelor administrative și recuperarea prejudiciului moral, or în ipoteză admitându-se faptul amânării unor ședințe cu scopul exercitării unor drepturi procedurale, reclamantii-recurenți nu sunt vinovați de întreaga durată a procedurilor.

În acest context, se consideră declarative și neîntemeiate alegațiile din recurs a Ministerului Justiției cu privire la faptul că vina în tergiversarea examinării cauzei aparține exclusiv participanților la proces, în special Verei Anisimova și lui Pavel Morozov, or acestea sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, fapt ce duce la respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției.

Astfel, instanțele inferioare corect au constatat faptul violării dreptului reclamantilor-recurenți Vera Anisimova și Pavel Morozov la un proces echitabil prin examinarea cauzei într-un termen rezonabil.

Cu referire la recursurile declarate de Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi, sub aspectul compensării prejudiciului moral suportat de reclamantii-recurenți, Colegiul lărgit reține următoarele.

În corespundere cu prevederile art. 5 al Legii nr. 87, cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Reieșind din norma citată supra, se constată că, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, se ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze, iar aceasta se face în raport cu criteriile de apreciere, cum este complexitatea cauzei, durata neexaminării precum și comportamentul părților. Totodată, la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu

sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretențiile excesiv și vădit exagerate.

În context, instanța de recurs ajunge la concluzia că instanța de fond corect a stabilit complexitatea medie a cauzei civile principale, reținându-se pretențiile Verei Anisimova și a lui Pavel Morozov, comportamentul tuturor părților prin prisma unor întâzieri inexplicabile și nejustificate, amânări și suspendări neîntemeiate și iraționale, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate precum și interesul părților de a proteja dreptul său de proprietate.

Astfel, instanța de fond a stabilit just și întemeiat toate incidentele procedurale comise la examinarea cauzei civile principale, ce au dus la tergiversarea examinării acesteia, însă deși în decizia instanței de apel în mare parte se critică soluția primei instanțe, în final se ajunge, la fel, la concluzia că în speță a fost încălcat termenul rezonabil.

Cuantumul despăgubirilor (compensației) pentru prejudiciul moral suportat de reclamantii-recurenți, stabilit de către instanța de fond, corespunde proporțional criteriilor de apreciere precum și practicii Curții Europene în cauze similare (cauze vs. Moldova), astfel pentru o perioadă de 8 ani și 10 luni, în opinia Colegiului lărgit, suma acordată în mărime de 10 000 lei pentru fiecare reclamant este una echitabilă și va aduce satisfacție persoanelor prejudiciate.

Prin urmare, motivarea instanței de apel în susținerea poziției de modificare a hotărârii instanței de fond este insuficientă și neîntemeiată, fiind efectuată cu omisiuni de a dezbate argumentele hotărârii ce țin de deficiențele procedurale stabilite.

Totodată, modificarea hotărârii în sensul micșorării cuantumului compensației ce urmează a fi încasată de la pârât, la o sumă de 3 000 lei, în situația în care se recunoaște de instanța de apel tergiversarea examinării cauzei pe parcursul la 8 ani și 10 luni, este în contradicție cu practica Curții Europene, cu principiile de echitate și proporționalitate, motiv pentru care aceasta nu poate fi susținută de instanța de recurs.

Reținând cele expuse supra, Colegiul lărgit atestă că decizia instanței de apel este bazată pe o interpretare eronată a legii ce guvernează aprecierea prejudiciului moral în cauzele de rigoare, astfel fiind una neîntemeiată, or micșorarea cuantumului compensației, bazată în mare parte pe faptul că întinderea termenului de examinare a cauzei se datorează exercitării de către părți a drepturilor procedurale, este una greșită.

Respectiv, după cum s-a menționat supra, chiar dacă participanții la proces înaintează diferite cereri sau demersuri, care în opinia instanței vor tergiversa examinarea cauzei sau care contravin legislației în vigoare (suspendarea cauzei în legătură cu examinarea cererii prealabile), chiar dacă participanții la proces nu se prezintă (fiind aplicabile sancțiunile procedurale relevante), exclusiv instanța de judecată investită cu judecarea cauzei, este în drept să decidă asupra tuturor chestiunilor enumerate, oferind soluții motivate la caz.

Însă, după cum a constatat și instanța de fond, la examinarea cauzei civile principale s-au admis mai multe erori procedurale ce au dus la tergiversarea

examinării cum ar fi: incapacitatea judecătorului la etapa de primire a cererii de chemare în judecată de a evidenția incompatibilitatea sa de participare, ce a dus la transmiterea cauzei altui judecător abia peste 5 luni, fiind petrecute 4 ședințe; suspendarea repetată a cauzei sub pretextul soluționării cererii prealabile, în situația în care aceasta putea fi soluționată separat, ulterior depunându-se acțiune în instanță și după caz conexându-se cauzele fără a prejudicia mersul examinării cauzei; amânarea neîntemeiată a ședințelor de judecată sub pretextul acumulării probatoriului, sub pretextul imposibilității petrecerii ședinței în lipsa unei sau mai multor părți, în situația în care puteau fi aplicate sancțiuni procedurale ce țin de neadmiterea probelor prezentate peste termenul stabilit de instanță, examinarea cauzei în lipsa participanților la proces în baza înscrisurilor prezentate, consecințe ce urmau a fi suportate de părți; stabilirea termenelor de judecată cu intervale excesive (de la 2 luni la 6 luni) fără a ține cont că această cauză se examina de un timp îndelungat.

Toate aceste incidente, au fost tratate de către instanța de apel în calitate de acțiuni de realizare a drepturilor participanților la proces, iar unele din incidentele imputabile instanței care a examinat cauza principală, în general la aprecierea cuantumului compensației au fost omise neîntemeiat.

Anume în acest context, instanța de recurs consideră necesar de a respinge argumentele recurentului Ministerul Justiției cu privire la faptul că, nici Vera Anisimova și nici Pavel Morozov nu au depus cereri de accelerare a examinării cauzei, fapt prin care au tolerat tergiversarea cauzei, or în sensul legii procesuale, instanța de judecată pune capăt abuzului de drepturi (la speță fiind neprezentarea în continuu a reprezentantului Primăriei com. Stăuceni, cereri de amânare sub pretexte neîntemeiate de a studia dosarul etc.) și doar instanța de judecată urma să respecte sarcinile procedurii civile, de a judeca cauza în termen rezonabil.

Ce ține de termenul de examinare a cauzei principale în instanțele de apel și recurs, prin prisma caracterului rezonabil, precum și a cuantumului despăgubirilor morale, Colegiul lărgit constată că, instanțele menționate au examinat cauza în termen de 10 luni, ce este considerat rezonabil și care nu va influența soluția emisă pe caz.

Așa fiind, în speță este cert că autoritatea responsabilă de judecarea cauzei în termen rezonabil, care este statul Republica Moldova, nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea examinării cauzei într-un termen rezonabil, motiv pentru care recurenților-reclamanti le-a fost violat dreptul prevăzut de art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, aceștia din urmă fiind îndreptățiți să fie despăgubiți moral în cuantum echitabil și proporțional încălcării admise.

În ceea ce privește argumentele recurente Anisimova Vera prin intermediul avocatului Snejana Pahomi, cu privire la emiterea unei noi hotărâri de admite integrală a acțiunii și încasarea cu titlu de prejudiciu moral sumei de 50 000 lei pentru fiecare, Colegiul lărgit le consideră neîntemeiate dat fiind faptul că, Vera Anisimova în susținerea recursului declarat a indicat că de fapt este de acord cu soluția instanței de fond, aceasta considerând că suma de 10 000 lei reprezintă despăgubire echitabilă și rezonabilă în raport cu prejudiciul moral cauzat.

Pe lângă aceasta, faptul că Anisimova Vera este de acord cu soluția instanței de fond și respectiv cu cuantumul despăgubirilor morale, este dovedit prin necontestarea cu apel a hotărârii primei instanțe, iar o soluție de admitere integrală al acțiunii ar fi lipsită de triplul grad de jurisdicție, fiind așadar încălcat dreptul la apărare și la un proces echitabil a Ministerului Justiției.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Ministerul Justiției, de a admite recursurile declarate de Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017 cu menținerea hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se admit recursurile declarate de către Vera Anisimova, Pavel Morozov prin intermediul avocatului Sergiu Bucicov, Vera Anisimova prin intermediul avocatului Snejana Pahomi.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017 și se menține hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 decembrie 2016, pronunțată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anisimova Vera și Morozov Pavel către Ministerul Justiției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței

Valeriu Doagă,

Judecători

Tamara Chișca-Doneva,

Mariana Pitic,

Nina Vascan,

Svetlana Filincova

Copia corespunde originalului
Judecător

Svetlana Filincova